

Områdets navn

Prekestolen-Djupdalen

Referansedata

Fylke: Akershus
Kommune: Nittedal og Gjerdrum
Registrant: Frode Løset
Dato feltreg: 20.10.2011
Kartblad: 1915-3 Nannestad

UTM-sentralpunkt: Ø 0274058 N 6663975
Vegetasjonssone: Sørboreal sone
Areal: 310 daa.
Høyde over havet: 340-408 m.
Naturverdi: Regionalt verdifullt **
Friluftsverdi: Skog 3,15, landskap 2,4 og opplevelse 8.

Sammendrag

Området ligger mellom Gjerdrum og Nittedal kommune 4 km øst for Holter i Nittedal. Det ligger like øst for hytteområdet ved Holterkollen og vest for Nordre Ryggevaun og Langvatnet. Høyeste punkt er Prekestolen 408 moh. Området utgjør to daler med Prekestolen mellom. Geologien i området består av fattige bergarter med biotittgranitt og syenitt.

Småbregneskog, lågurtgranskog, bærlyngskog, blåbærgranskog, furu- og gransumpskog forekommer i området. I dalbunnen og i nedre del av liene dominerer lågurtgranskog og småbregnegranskog. Boniteten er stedvis høg. Av treslag finnes gran, furu, einer, osp, rogn, selje, bjørk, alm (NT), og spisslønn. Gran dominerer totalt som treslag. På enkelte partier av Prekestolen finnes spredte furutrær. Lauvtrær finnes spredt over hele området.

Hoveddelen av området har gran med alder 90-140 år. Mange av grantrærne har svært store dimensjoner og sentralt i området er det mye død ved, både stående og liggende. I Djupdalen er det svært mange læger av gran i alle nedbrytningsstadier. Det er også læger av selje, osp og bjørk. Signalarten duftskinn (NT) ble funnet på flere granlægere i Djupdalen. Deler av denne skogen er godt og vel 90 år. Likevel er dimensjonene formidable med brysthøydiameter opptil 1 m og et stort antall grantrær over 60 cm. På platået ved Prekestolen er skogen opptil 140 år. Det er noen få furuer i nord med dimensjoner opptil 40 cm i brysthøydiameter. Ellers er det åpen, noe sjiktet granskog. Det er noe læger av gran middels til lite nedbrutt. Dimensjonene på grantrærne i dette området er langt mindre enn i dalføret nedenfor.

To kjerneområder med gammel barskog er utskilt i Prekestolen-Djupdalen verneforslag.

Til tross for begrenset areal, har området betydelig heterogenitet. Innslaget av svært store dimensjoner av gran er spesielt. Registrert arts mangfold er begrenset, men potensialet for økt antall arter knyttet til død ved er stort dersom barskogen får utvikle seg fritt. Området har også en grei arrondering og er uten tekniske inngrep som traktorveier, hytter, bilveger eller kraftledninger. På dette grunnlaget vurderes området å være regionalt verdifullt (**).

I forhold til mangler ved skogvernet, er arealet lite og oppfyller i begrenset grad mål som er satt bortsett fra at området har et betydelig innslag av rikere vegetasjonstyper på middels og høg bonitet.

Feltarbeidet

Feltarbeidet ble gjennomført 20.10.2011 i delvis skyet pent vær. Det var ikke frost i bakken. Karplantefloraen var stort sett visnet, slik at dette elementet var vanskeligere å kartlegge. Området anses tilfredsstillende dekket.

Utvelgelse av området.

Området er foreslått av Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA 2011). Begrunnelsen er blant annet at lokaliteten består av gammel, naturlig variert skog som har et særpreg i forhold til omgivelsene med varierte terrengforhold, spennende landskap og stillhet.

Friluftsverdier

Området ligger like øst for hytteområdet Holterkollen og består av to dalfører med et høydeparti i mellom (Prekestolen 408 moh.). Adkomst til området er via bilvei fra hytteområdet. Denne ender ca. 200 m øst for verneforslaget. Veien er stengt med bom, slik at de som ikke har kjøretillatelse må bruke

sykkel eller gå. Det er ca. 200 m høydeforskjell fra hovedveien nede i bygda og til enden av bilveien. Toppen av Holterkollen (455 moh.) er et kjent utsiktspunkt i vest.

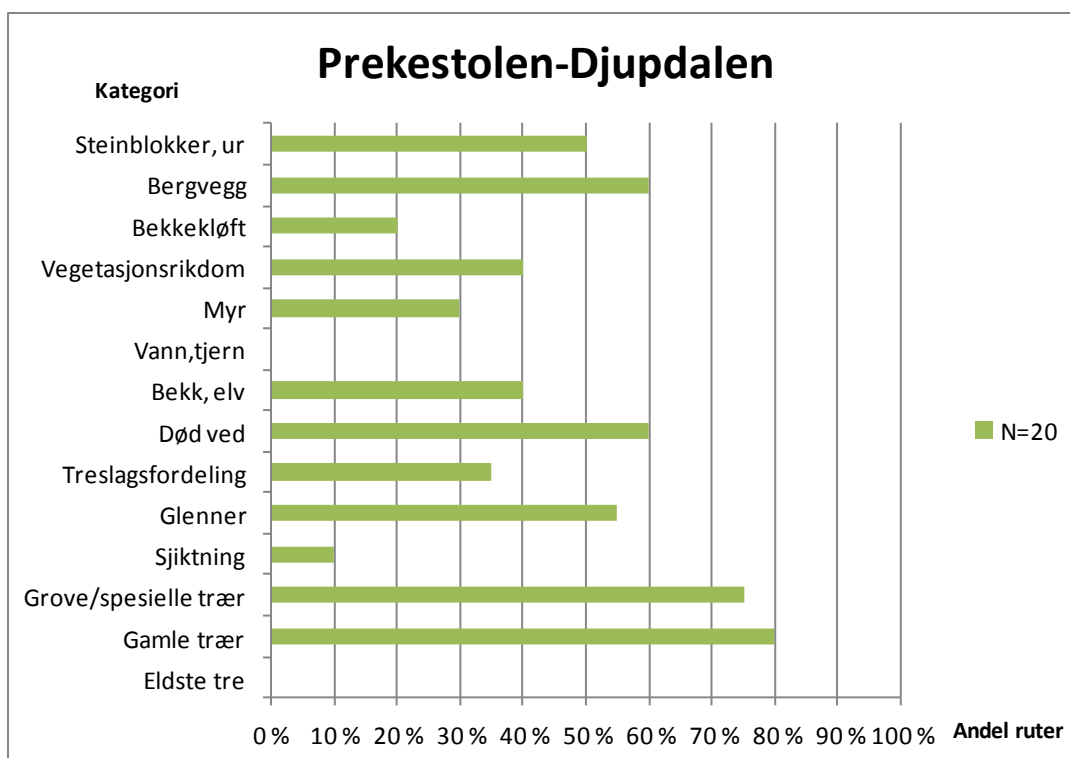
Det er et relativt tett stinett i forbindelse med hytteområdet på Holterkollen, men innenfor verneforslaget er det ingen blåmerkede stier eller rødmerka skiløyper. Det går en sti til toppen av Prekestolen, som er det eneste utkikspunktet. Skogen på Prekestolen er gammel, åpen og lettgått. Stien går stedvis langs en eldre hogstflate med vidt utsyn østover. Fra utsiktspunktet sør på Prekestolen er det utsikt østover og sørover, og hyttene i Holterkollen skimtes i vest. All den tid Prekestolen ligger lavere enn Holterkollen, er det begrenset utsikt vestover. Verneforslaget kan beskrives som et eget lite landskapsrom som befinner seg innenfor et større. Bortsett fra stien ut på Prekestolen, er det ingen tydelige stier innenfor forslaget. I bunnen av Djupdalen går et svakt tråkk som synes å være noe brukt. Her går det også en gammel hestevei.

Det går merke stier like nord og øst for verneforslaget.

Det er lite rester etter bålplasser i området. Prekestolen-Djupdalen er nærområde til vannene N. Ryggetjern og Langvatnet i øst. Det er en liten putt øst i området. Ellers ingen tjern innenfor forslaget. Det er heller ikke hytter innenfor forslaget.

Verdisetting etter rutenettmetoden

20 ruter er undersøkt. Området scorer høyt på skogelementer (3,15), middels på landskapselementer (2,4) og middels på opplevelseselementer (8). De fleste rutene har score på gamle trær og gamle og spesielle trær, men ingen av rutene gir utslag på eldste tre. Hele 60 % av rutene har også score på død ved, mens 35 % scorer på treslagsblanding. Rutenettmetoden indikerer at det er sterk grandominans, mye død ved, lite sjiktet skog samt at en større andel av rutene har glenner. Med andre ord er gammelskogen åpen med lite underskog.

Figuren viser andelen av kriteriesettene for skogelementer og landskapselementer som er oppfylt innenfor 10 daa ruter i undersøkelsesområdet. N = 20.

Når det gjelder landskapselementer er det en del myr i området. Det er små bekker i begge greiner av Djupdalen og 40 % av rutene inneholder dette elementet. De fleste rutene inneholder vegetasjonstyper som småbregnegranskog og lågurtgranskog samt noe gransumpskog. Halvparten av rutene inneholder større partier med blokker eller ur og 60 % bergvegger.

Opplevelsesverdien målt i rutenettmetoden gir middels score. Området inneholder all topografiske hovedformer, en høy andel av arealet har registrerte livsmiljøer for biologisk mangfold og det er 3-5 vegetasjonstyper. Det er ingen score på stier og landemerker eller kulturminner.

Området ligger isolert og er lite tilgjengelig for allmennheten generelt, men er lett tilgjengelig som nærfriluftsområde for et stort antall hytter på Holterkollen. Prekestolen er det eneste utkikspunktet i området og hit går en liten sti. Bortsett fra dette er det ikke tydelige stier innenfor lokaliteten. Området er trolig svært lite brukt om vinteren da det mangler merkede skiløyper.

Potensialet for naturopplevelse knyttet til skogelementene vurderes som svært gode. Skogen er åpen og dimensjonene på grantrærne er stedvis formidable. Dette gir området en egen opplevelse av storslåtthet og urørhet. Det er stedvis mye død ved, men de flatere partiene av området er lette å ferdes i. Dalsidene er imidlertid bratte, mange steder med stup. Dette gjør disse vanskelige framkommelige samtidig som de gir området et tydelig landskaps- og villmarkspreget med Prekestolen som et spennende utsiktspunkt.

Naturverdier

Tidligere undersøkelser

Området er undersøkt av i 2000 og 2001 i forbindelse med biologisk mangfoldkartleggingen i Nittedal (Fjeldstad et al. 2002) og tilsvarende kartlegging i Gjerdrum (Blindheim og Olsen 2005). Det er kartlagt to områder med naturtyper som dekker hoveddelen av undersøkelsesområdet. Det er Djupdalen S med naturtypen gammel barskog, utforming gammel granskog. Det andre kartlagte området benevnes Prekestolen og utgjør området sør og øst for Prekestolen og består også av gammel barskog, utforming gammel granskog. Det ble observert få indikatorarter på død ved i kartleggingsprosjektene, men potensialet for økt kontinuitet på sikt ble omtalt som stort.

Det er registrert flere MIS-figurer (www.skogoglandskap.no). Dette omfatter stående død ved i sør og nord samt eldre lauvtrær og bergvegg. Pr. 2011 er det ikke registrert rødlistede arter eller signalarter fra området i Artskart (www.artsdatabanken.no).

Beliggenhet

Forslaget omfatter arealer på grensen mellom Gjerdrum og Nittedal kommune 4 km øst for Holter i Nittedal. Det ligger like øst for hytteområdet ved Holterkollen og vest for Nordre Ryggevang og Langvatnet. Høyeste punkt er Prekestolen 408 moh.

Naturgrunnlag

Topografi

Området utgjør to daler med et kolleparti i mellom (Prekestolen). Djupdalen i vest går over i Gopledalen utenfor verneforslaget i sør. Et dalføre fra NØ møtes Djupdalen sør for Prekestolen. Begge har hovedretning N-S. Høydepartiet Prekestolen ligger midt i området og har en karakteristisk profil med stup og bergvegger i S og Ø, bratte lier i V og med et større flatere parti på toppen. Fra hytteområdet Holterkollen i vest, er det bratt østover ned i Djupdalen. Til tross for lite areal, er området variert i topografi. I dalsidene, der det ikke er stup, dominerer steinurer og blokkfelt. Dalbunnen er nokså flat og bred og i NØ er det mye myr. I Djupdalen går det et lite bekkedrag, mens det i øst renner en større bekk. Det er mange bergvegger og mye steinblokker og ur i dalsidene.

Geologi

Geologien i området består av fattige bergarter med biotittgranitt og syenitt (www.ngu.no). Jordsmonnet er stedvis dypt med skog på høy bonitet i dalbunnen, mens det er skrint i dalsidene og på høydepartiet ved Prekestolen.

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonen i området tilhører sørboreal sone, overgangsseksjon (Moen 1998).

Vegetasjon og treslagfordeling

Småbregneskog, lågurtgranskog, bærlyngskog, blåbærgranskog, furu- og gransumpskog forekommer i området. I dalbunnen og i nedre del av liene dominerer lågurtgranskog og småbregnegranskog. Boniteten er stedvis høy. Av treslag finnes gran, furu, einer, osp, rogn, selje, bjørk, alm (NT), og spisslønn.

Gran dominerer totalt som treslag. På enkelte partier av Prekestolen finnes spredte furutrær. NØ i området finnes mindre partier med bærlyngskog dominert av furu. Her er det også flere myrer med større innslag av furu og bjørk.

Bærlyngskog dominert av furu finnes også ovenfor steinurene i lia mellom Holterkollen og Djupdalen. Sumpskog finnes særlig i østre deler av området. Sumpskogen varierer fra å være ren gransumpskog til større innslag av furu og bjørk (se bilde).

Lauvtrær finnes spredt over hele området. I lia vest for Djupdalen finnes en god del osp. En del større bjørker finnes også spredt i hele området. Det er også flere læger med grov osp, selje og bjørk. Nær truet alm er påvist i området (Fjeldstad et al. 2002).

Karakteristiske trekk ved karplantefloraen

De rikeste partiene har mye gaukesyre og blåveis i feltsjiktet, stedvis er det også innslag av markjordbær. Det er kun på de høyestbeliggende og østlige delene av områdene det er blåbærgranskog med dominans av røsslyng og blåbær.

Skogstruktur, påvirkning

Hoveddelen av området har gran med alder 90-140 år. Mange av grantrærne har svært store dimensjoner og sentralt i området er det mye død ved, både stående og liggende. I Djupdalen er det svært mange læger av gran i alle nedbrytningsstadier. Mange trær er sterkt mosegrodde. Det er også læger av selje, osp og bjørk. Signalarten duftskinn (NT) ble funnet på flere granlægere i Djupdalen. I denne delen er det også en del stående død ved av gran.

I Djupdalen er det ikke stubber å se. En gammel hestevei følger bekkesiget gjennom dalen og viser at området er hogd tidligere. Deler av denne skogen er godt og vel 90 år. Likevel er dimensjonene formidable med brysthøydiameter opptil 1 m og et stort antall grantrær over 60 cm. Området grenser til hogstklasse II i NV og SØ. For øvrig er det lite hogstpåvirkning. Det er ingen traktorveier som krysser området. Heller ingen tekniske inngrep. Avstanden til de nærmeste hyttene på Holterkollen fra verneforslaget er ca 100 m. I dalsida mot Holterkollen finnes en del storvokst osp med dimensjoner opptil 40 cm i brysthøydiameter.

På platået ved Prekestolen er skogen opptil 140 år. Det er noen få furuer i nord med dimensjoner opptil 40 cm i brysthøydiameter. Ellers er det åpen, noe sjiktet granskog. Det er noe læger av gran middels til lite nedbrutt. Dimensjonene på grantrærne i dette området er langt mindre enn i dalføret nedenfor. Mange av granene har imidlertid sterk oppsprukket bark.

I dalen i NØ er det hovedsakelig granskog i sør, mer innblanding av furu i nord. Skogen er høyvokst og relativt lite sjiktet. Det er noe læger i dalsida mot Prekestolen og i enkelte områder langs dalføret. Det er stedvis en del stående død ved. Det er gjort relativt få funn av signalarter og rødlistearter, men potensialet for økt arts mangfold knyttet til død ved på sikt er stort.

Endring i naturtyper

Det er registrert to naturtyper i området. Disse beholdes, men avgrensningen justeres noe i forhold til registreringer gjort under befaringen i 2011.

Arts mangfold

Karplantefloraen er nokså triviell. I de rikere granskogstypene finnes arter som gaukesyre, markjordbær og blåveis. I høgstaudegranskog forekommer turt og tyrihjel.

Det er tidligere registrert lungenever på en rogn i området. Lungenever ble ikke funnet i 2011. Imidlertid ble signalarten duftskinn (NT) registrert på flere granlæger i området både i Djupdalen, på Prekestolen og NØ i området. Signalarten granstokkjuke ble også observert på flere læger.

Forekomst av disse signalartene kan tyde på at kontinuiteten i området har økt siden forrige registrering for ca. 10 år siden. Potensialet for en videre økning er stort, all den tid det er mye gammel granskog på høg bonitet og mengden død ved er økende.

Av andre sopparter ble ospeildkjuke registrert på flere av ospene.

Det er et visst potensiale for å finne sjeldne arter knyttet til alle bergveggene i området, jfr. også Blindheim og Olsen (2005). Bergveggene er imidlertid ikke undersøkt.

Kjerneområder

Nummerering henviser til kartet.

1. Djupdalen Ø

Naturtype: Gammel barskog, utforming granskog

BM verdi: B

Areal: 134 daa

UTM: Ø 0274407 N 6664408

Hoh: 330-400 m.

Lokaliteten er kartlagt av Blindheim og Olsen i 2005 (bygget på nøkkelbiotopregistreringer i 1996) og supplert av Sweco (2011). Den utgjør et område fra Prekestolen i SV til Langvatn i NØ. Det går en langstrakt tydelig dal nord mot Langevatn. Den østlige delen av Prekestolen består av skrenter og rasmark og mosegrodde bergvegger. Det er også partier med bergvegger i nord. Selve dalen består av bekke drag med en del sumpskog av gran og lenger nord av furu og bjørk. Vegetasjonstypen domineres av lågurtgranskog og småbregnegranskog på middels til høg bonitet. Av lauvtreslag er det påvist bjørk, osp, selje, rogn, spisslønn og nært truet alm. Grana har stedvis store dimensjoner i dalbunnen og med lægere som er lite til middels nedbrutt. Lungenever er påvist. Granstokkjuke og duftskinn ble registrert i 2011. Lokaliteten har få registrerte rødlistede arter i dag, men potensialet på sikt for sjeldne arter knyttet til død ved og til mosegrodde bergvegger er stort. Området gis verdien B, viktig.

2. Prekestolen SV

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog

BM verdi: B

Areal: 99 daa

UTM: Ø 0273847 N 6663927

Hoh: 330-408 m.

Lokaliteten er kartlagt av Fjeldstad et al. (2002) og supplert av Sweco (2011). Det utgjør deler av dalføret mellom Holterkollen i vest og Prekestolen i øst. Kjerneområdet omfatter et større område med gammel granskog med brysthøydiameter opptil 1 m. Det er mange graner > 60 cm til tross for at skogen ikke er eldre enn 90-130 år. Det går et råsigg gjennom lokaliteten. Den NV delen av Djupdalen framstår i form som en kløft, mens den breder seg ut i en vid ravine. Vegetasjonstypen er hovedsakelig småbregnegranskog og lågurtgranskog. På mindre områder finnes høgstaudegranskog med tyrihjelms og turt. Det er mye rasmark i dalsidene særlig mot Prekestolen. I de vestvendte liene finnes osp opptil 40 cm med stor ospeildkuke samt noen større bjørker, rogn og enkelte alm (NT). Det er mye læger av gran i alle nedbrytningsstadier og med store dimensjoner. Det er også mye stående død gran.

Granstokkjuke og duftskinn (NT) ble funnet flere steder i lokaliteten. Gubbeskjegg (NT) forekommer stedvis vanlig. Det er tidligere registrert en rekke mosearter samt indikatorartene gammelgranlav og hengestry. Lokaliteten har stort potensiale for økt kontinuitet dersom skogen får stå urørt særlig knyttet til store dimensjoner av død ved. Området er særegent med store dimensjoner av døde og levende grantrær. Det har begrenset innslag av sjeldne arter knyttet til død ved, men potensialet er stort. Det gis verdien B, viktig.

Tabell. Artsfunn av rødlistede arter eller signalarter/indikatorarter fra Prekestolen/Djupdalen. Område 1. Djupdalen Ø og 2. Prekestolen SV.

Norsk navn	Vit. navn	Rødlistestatus	Antall lokaliteter	Kilde	Funnet
Gubbeskjegg	<i>Alectoria sarmentosa</i>	NT	Mange	Sweco 2011	1,2
Duftskinn	<i>Cystostereum murrayii</i>	NT	2	Sweco 2011	1,2
Alm	<i>Ulmus glabra</i>	NT	1	Blindheim 1996	2
Ospeildkuke	<i>Phellinus tumulae</i>	LC	Mange	Sweco 2011	1,2
Granstokkjuke	<i>Phellinus chrysoloma</i>	LC	2	Sweco 2011	1,2
Lungenever	<i>Lobaria pulmonaria</i>	LC	1	Blindheim 1996	2
Gammelgranlav	<i>Lecanactis abietina</i>	LC	Noen	Fjeldstad et al. 2002	2
Hengestry	<i>Usnea filipendula</i>	LC	1	Fjeldstad et al. 2002	1

Arronderingen vurderes som tilfredsstillende. Forslaget fra fylkesmannen beholdes i stor grad. Verneforslaget er omgitt av yngre skog i NV og SØ og grensene følger overgangen ungskog/gammelskog i dette området og nord for Prekestolen. Arronderingen ellers følger stort sett dalførene. I vest legges den i overkant av den gamle granskogen i god avstand fra hyttefeltet på Holterkollen.

Vurdering og verdisetting

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Prekestolen/Djupdalen. Ingen stjerner (0) betyr at verdien av kriteriet er fraværende eller ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for verdisetting i metodekap.

Navn	Urørthet	Størrelse	Topograf. variasjon	Vegetasjon. variasjon	Arrondering	Artsmangfold	Rike - veg. typer	Død ved mengde	Død ved kontinuitet	Treslagsfordeling	Gamle lauvtrær	Gamle bartrær	Samlet verdi
Hele området	***	*	***	**	***	*	**	**	**	*	*	**	**
1.Djupdalen Ø	***	*	**	**	**	*	**	***	**	*	**	**	**
2.Prekestolen SV	***	*	***	**	**	*	**	**	**	**	*	**	**

Av nøkkelelementer er det svært begrensede forekomster av rikere granskogstyper som høgstaudeskog. Lågurtgranskog og småbregnegranskog på middels til høg bonitet er likevel vanlig i de øvrige områdene med arter som blåveis, gaukesyre og stedvis markjordbær. Det er også mange mosegrodde bergvegger i området med potensiale for funn av rødlistearter. Det er en god del gammel osp, bjørk og selje. Selv om området ikke har direkte bekkekløfter, er den NV delen av Djupdalen en relativt bratt ravine med bekkesig i bunnen.

Til tross for begrenset areal, har området betydelig heterogenitet. Innslaget av svært store dimensjoner av gran er spesielt. Registrert arts mangfold er begrenset, men potensialet for økt antall arter knyttet til død ved er stort dersom barskogen får utvikle seg fritt. Området har også en grei arrondering og er uten tekniske inngrep som traktorveier, hytter, bilveger eller kraftledninger. På dette grunnlaget vurderes området å være regionalt verdifullt (**).

I forhold til mangler ved skogvernet (Framstad et al. 2003), er arealet lite og oppfyller i begrenset grad mål som er satt bortsett fra at området har et betydelig innslag av rikere vegetasjonstyper på middels og høg bonitet.

Referanser

Fjeldstad, H., Gaarder, G og Homble, K. 2002. Biologisk mangfold i Nittedal kommune. Miljøfaglig Utredning Rapport. 2002:9. 1-43.

Blindheim, T og Olsen, K.M. 2005. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold i Gjerdrum kommune. Siste Sjanse notat 2005-1.

Framstad et al.. 2003. Prioriterte mangler ved skogvernet. NINA oppdragsmelding

NOA 2011. Verneplan II for Eventyrskoger. Notat. Omfatter 34 områder.

Nettadresser:

www.artsdatabanken.no
www.naturbase.no
www.skogoglandskap.no
www.ngu.no
www.riksantikvaren.no

Bilder fra området

NØ del av område med myr og eldre blandingsskog av furu og gran. Prekestolen skimtes i bakgrunnen. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Bergvegg øst for toppartiet ved Prekestolen. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Djupdalen med gammelt granbestand og mye læger i ulike nedbrytningsgrad.
Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Storvokst gran i Djupdalen. Frode Løset, Sweco Norge AS

Utsiktspunktet helt sør på Prekestolen. I bakgrunnen vestlia i Djupdalen med hytteområdet ved Holterkollen. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS.

Stien som fører til Prekestolen. Granbestandet er 140 år.
Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Typisk skogbilde fra Djupdalen Store graner, blokkmark og bergvegger med mye stående død ved og mye læger. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS.

Signalarten duftskinn var relativt vanlig i gammelskogen i Djupdalen.
Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Prekestolen, Djupdalen

Areal

310daa

Naturverdi **

